

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-udu-166.2026.13>

УДК 378:81'243:004.9

Огринчук Олександра Петрівна,

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри мовознавства
Івано-Франківського національного медичного університету

<https://orcid.org/0000-0002-9188-7190>

e-mail: olesis@ifnmu.edu.ua

Іванишин Галина Ярославівна,

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мовознавства
Івано-Франківського національного медичного університету

<https://orcid.org/0000-0003-0737-5705>

e-mail: givanishin@ifnmu.edu.ua

ЗАСТОСУВАННЯ ГЕНЕРАТИВНОГО ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

У статті розглядаються перспективи використання генеративного штучного інтелекту (ШІ) у процесі викладання української мови студентам-іноземцям. Така технологія відкриває нові можливості для персоналізації освітнього процесу, створення інтерактивних завдань та розвитку мовної компетентності. Здійснюється порівняльний аналіз класичних методик навчання та інноваційних технологічних рішень, визначаються їхні переваги та потенційні ризики.

Особливий акцент зроблено на проблемі автентичності навчальних матеріалів, необхідності адаптації контенту до рівня підготовки студентів, а також на формуванні міжкультурної комунікації. У роботі наведено приклади практичного застосування ШІ: автоматизоване створення діалогів, генерація текстів для читання, вправи з граматики та лексики, а також використання чат-ботів для моделювання реальних комунікативних ситуацій.

Важливим аспектом є усвідомлення того, що технологія здатна продукувати як коректні, так і некоректні мовні конструкції. Тому наголошується на необхідності критичного мислення студентів та педагогічного контролю з боку викладачів. Використання ШІ має розглядатися не як заміна традиційних методів, а як їх доповнення, що дозволяє зробити навчальний процес більш гнучким, інтерактивним і наближеним до реального мовного середовища.

У висновках зазначається, що генеративний штучний інтелект має значний потенціал у сфері викладання української мови як іноземної. Його ефективність залежить від методичної інтеграції у навчальні програми, дотримання етичних норм та готовності викладачів працювати з новітніми інструментами. Таким чином, правильне використання ШІ може стати важливим чинником у формуванні комунікативної та міжкультурної компетентності студентів, відкриваючи нові горизонти для розвитку лінгводидактики.

Додатково підкреслюється, що впровадження ШІ у навчальний процес сприяє підвищенню мотивації студентів, розширює можливості для самостійної роботи та забезпечує індивідуальний підхід до кожного здобувача освіти. Це створює умови для більш ефективного засвоєння матеріалу та формування навичок, необхідних у сучасному глобалізованому світі.

Ключові слова: генеративний штучний інтелект, персоналізація навчання, освітній процес, українська мова як іноземна, університет.

Сучасні освітні процеси дедалі більше орієнтуються на пошук інноваційних методів і технологій, які здатні забезпечити високу результативність навчання мов у глобалізованому середовищі. «Сьогодні впровадження інноваційних технологій в освітньому середовищі вважається обов'язковою складовою підвищення якості освітнього рівня», – зазначають науковці Oleksandra Ohrynychuk, Zoriana Onipko, Olena Iuzhanytsia, Liliia Golub [4, с. 131]. Українська мова як іноземна має особливий статус, адже вона виступає не лише засобом комунікації, а й ключем до глибшого розуміння культурних, історичних та ідентифікаційних особливостей українського народу.

Традиційні методики навчання демонструють обмежену ефективність у врахуванні індивідуальних потреб студентів, їхнього рівня мовної компетентності, мотиваційних чинників та культурного контексту. У цьому аспекті використання генеративного штучного інтелекту розглядається як перспективний напрям, що водночас супроводжується низкою проблемних питань:

- якість навчального контенту: автоматично створені тексти можуть містити неточності, стилістичні огріхи або культурні спрощення. Це ставить під сумнів їхню надійність як навчального матеріалу;

- етичний аспект: існує ризик, що технології будуть сприйматися як заміна викладача. Це може знизити цінність живої комунікації та педагогічної взаємодії;

- методична інтеграція: потрібні моделі, які гармонійно поєднують традиційні методи (роль викладача, автентичні тексти, культурний контекст) із новітніми інструментами (AI-генерація, адаптивні платформи).

Українська мова як іноземна – це не лише граматики й лексика, а й доступ до культурного коду. Використання AI без належної перевірки може призвести до втрати автентичності, що особливо критично для формування міжкультурної компетентності.

Постановка завдання

1. Проаналізувати потенційні можливості генеративного штучного інтелекту у процесі навчання української мови іноземних студентів.

2. Визначити ключові переваги та можливі ризики його застосування в освітньому середовищі.

3. Сформулювати методичні рекомендації для викладачів щодо інтеграції інноваційних технологій у навчальний процес.

Метою статті є дослідження ефективності використання генеративного штучного інтелекту як інструмента викладання української мови для іноземців та окреслення перспектив його впровадження у сучасну лінгводидактику.

Генеративний штучний інтелект (ШІ) сьогодні розглядається як одна з найдинамічніших і найбільш перспективних галузей цифрових технологій, що активно інтегрується у сферу освіти. Його поява стала результатом багаторічних досліджень у галузі машинного навчання та обробки природної мови. Потужність сучасних моделей дозволяє працювати з великими масивами даних, аналізувати контекст та створювати унікальні тексти, що

відзначаються високим рівнем зв'язності, логічності та природності.

Варто зазначити, що найбільш відомими прикладами таких систем є GPT-моделі та Copilot, які демонструють здатність вести діалог, відповідати на запитання, генерувати навчальні матеріали та вправи. Це робить їх особливо корисними у лінгводидактиці, де важливо поєднувати точність, адаптивність та креативність.

Відтак ключовим елементом функціонування генеративних моделей є механізм «уваги». Він дозволяє системі визначати найбільш релевантні елементи тексту для конкретного завдання, що забезпечує не лише відтворення інформації, а й надає тексту нової форми та звучання. Завдяки цьому відкриваються широкі можливості для освітньої практики: від створення адаптованих текстів до формування інтерактивних навчальних середовищ, де студент може взаємодіяти з матеріалом у режимі реального часу. Таким чином, ШІ постає не просто інструментом автоматизації, а партнером у навчальному процесі.

Особливу цінність у викладанні української мови як іноземної становить здатність генеративного ШІ до адаптації. Модель може враховувати рівень мовної компетентності студента, його індивідуальні особливості та навіть стиль мислення. Це забезпечує персоналізацію навчального процесу, коли кожен студент отримує матеріали, максимально наближені до його потреб. Для початківців система може генерувати прості діалоги з базовою лексикою, а для більш просунутих – складні тексти з культурологічними та історичними аспектами. Такий підхід сприяє формуванню мотивації та залученості студентів, адже вони бачать, що навчальні матеріали відповідають їхнім реальним потребам.

Практичні можливості генеративного ШІ у викладанні охоплюють широкий спектр завдань:

- діалогічні вправи, які моделюють реальні ситуації спілкування;
- лексичні завдання, що формують тематичні словники та сприяють їх активному використанню у мовленні;
- граматичні вправи, побудовані на принципі заповнення пропусків;
- аудіювання, що поєднує текстові та аудіоматеріали;
- культурні завдання, які знайомлять студентів із традиціями та звичаями українців;
- творчі вправи, що стимулюють розвиток мовленнєвої креативності.

До переваг використання ШІ належать індивідуалізація навчання, підвищення мотивації студентів завдяки інтерактивності, доступність автентичних матеріалів та гнучка адаптація контенту. Водночас існують і ризики: можливість генерації некоректних конструкцій, проблеми з авторськими правами та небезпека надмірної залежності від технологій. Якщо студент сприйматиме відповіді ШІ як абсолютну істину, це може призвести до формування поверхневих знань без критичного осмислення. Тому важливо поєднувати використання ШІ з традиційними методами навчання та педагогічним контролем.

Практичний досвід Івано-франківського національного медичного університету підтверджує ефективність таких підходів. Викладачі кафедри мовознавства активно застосовують генеративний ШІ у викладанні української мови як іноземної, що підтверджується сучасними дослідженнями А. В. Ільків, О. П. Огринчук та Г. Я. Іванишин : «...впровадження інструментів штучного інтелекту є перспективним напрямом для модернізації методик викладання 1 іноземних мов у професійній підготовці» [2, с. 134].

Університет є показовим прикладом того, як генеративний ШІ може бути інтегрований у викладання української мови як іноземної. Викладачі кафедри мовознавства застосовують інноваційні інструменти для створення навчальних матеріалів, які відповідають специфічним потребам студентів-медиків. Це дозволяє поєднувати мовну підготовку з професійною орієнтацією, що особливо важливо для іноземних студентів, які навчаються у медичному середовищі.

Зокрема, університетська практика включає:

– діалогічні вправи професійного спрямування. Студенти отримують змогу моделювати комунікацію у лікарсько-пацієнтських ситуаціях, що допомагає не лише засвоювати мовні конструкції, а й формувати професійну етику спілкування;

– граматичні завдання на основі медичних текстів. Використання автентичних матеріалів із медичної практики сприяє одночасному розвитку мовної компетентності та професійної термінології;

– аудіоматеріали для тренування сприймання спеціалізованої лексики. Це особливо важливо для студентів, які мають працювати з пацієнтами у реальних умовах, де швидке розуміння мовлення є критично необхідним;

– культурологічні завдання. Вони допомагають іноземним студентам інтегруватися у соціальне та академічне середовище, знайомляться з українською ментальністю, стилем життя, традиціями, звичаями та культурними кодами українського суспільства.

Важливо, що викладачі не обмежуються лише технічним використанням ШІ. Вони здійснюють педагогічний контроль за згенерованими матеріалами, коригують їх відповідно до навчальних цілей та рівня студентів. Такий підхід дозволяє уникнути ризиків, пов'язаних із можливими помилками чи некоректними конструкціями, які іноді може продукувати система.

Досвід університету також показує, що використання генеративного ШІ сприяє підвищенню мотивації студентів. Інтерактивні вправи, адаптовані тексти та можливість отримувати миттєвий зворотний зв'язок створюють відчуття залученості до навчального процесу. Студенти відзначають, що завдяки ШІ вони отримують доступ до більшої кількості автентичних матеріалів, ніж це було можливо раніше, а також мають змогу працювати у власному темпі.

Таким чином, досвід Івано-франківського національного медичного університету підтверджує, що генеративний ШІ може стати ефективним інструментом модернізації методики викладання української мови як іноземної.

Він дозволяє поєднувати мовну підготовку з професійною орієнтацією, формувати міжкультурну компетентність та забезпечувати індивідуалізацію навчання. Водночас успішність його застосування залежить від активної ролі викладача, який виступає модератором і контролером навчального процесу.

Отже, генеративний ШІ має значний потенціал у викладанні української мови як іноземної. Його ефективність залежить від методичної інтеграції, етичного підходу та готовності викладачів до використання новітніх інструментів. Якщо розглядати його як ресурс, а не як загрозу, він може стати потужним засобом модернізації освітнього процесу, сприяти розвитку міжкультурної комунікації та підвищенню конкурентоспроможності української мовної освіти у світі. У майбутньому можна очікувати ще більшої інтеграції таких технологій у навчальні програми, що відкриє нові горизонти для викладання та вивчення української мови.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Генеративний штучний інтелект (ГШІ) підтвердив свою ефективність як інноваційний інструмент у процесі викладання української мови іноземним студентам. Його використання забезпечує створення адаптивних навчальних середовищ, у яких студенти отримують індивідуалізовані завдання, що відповідають їхньому рівню мовної компетентності та особливостям навчального стилю.

- Інтерактивність моделей ШІ полягає у здатності виступати в ролі віртуальних співрозмовників, моделювати реальні комунікативні ситуації та сприяти розвитку навичок говоріння, аудіювання й письма. Це особливо важливо для студентів, які не мають постійного доступу до носіїв мови.

- Автоматизація створення навчальних матеріалів (тексти, діалоги, вправи, тести) оптимізує діяльність викладача, дозволяючи зосередитися на методичному супроводі та індивідуальній підтримці студентів.

- Мотиваційний ефект використання ГШІ проявляється у швидкому зворотному зв'язку, можливості експериментувати з мовою без страху помилитися та відчутті прогресу у навчанні.

- Міжкультурна інтеграція реалізується через здатність моделей враховувати культурні контексти, пропонувати автентичні приклади мовного вжитку та формувати міжкультурну компетентність.

Разом із тим, застосування ГШІ супроводжується низкою викликів: можливістю появи мовних помилок у згенерованих текстах, необхідністю формування критичного мислення студентів та потребою у постійному методичному контролі з боку викладача.

Перспективним напрямом розвитку є інтеграція традиційних методів викладання з інноваційними технологіями штучного інтелекту, що забезпечує баланс між автоматизацією навчального процесу та живим педагогічним впливом. Подальші дослідження мають бути спрямовані на:

- розробку детальних методичних рекомендацій щодо інтеграції ГШІ у навчальні програми;

- оцінку його впливу на довготривале засвоєння української мови як іноземної;

– аналіз ефективності використання ШІ у формуванні комунікативної та міжкультурної компетентності студентів.

Отже, використання ШІ не варто розглядати як поступку власним науковим принципам, а як ефективний інструмент і надійного партнера, здатного значно спростити освітній процес для всіх його учасників [3, с. 786].

Таким чином, генеративний штучний інтелект може стати потужним інструментом у викладанні української мови як іноземної, проте його результативність визначається грамотним методичним упровадженням, етичним підходом та активною роллю викладача як наставника й модератора навчального процесу. Використання ГШІ не лише оптимізує освітню діяльність, але й створює умови для глибшого занурення студентів у мовне середовище, що відкриває шлях до якісно нового рівня мовної освіти.

Використана література:

1. Герасимова О. І. Генеративний штучний інтелект у навчанні іноземних мов: нові можливості та ризики. *Педагогічні науки*. 2024. № 3. С. 45-52. DOI : <https://doi.org/10.54929/2786-9199-2025-8-06-02>
2. Ільків А. В., Іванишин Г. Я., Огринчук О. П. Можливості використання генеративного ШІ в процесі навчання іноземної мови в університетському середовищі. *Закарпатські філологічні студії*. 2025. Випуск 42. Том 3. С. 131-135. DOI : <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2025.42.3.20>
3. Огринчук О. П. Зростання ролі генеративного ШІ у процесі навчання української мови як іноземної у вищому навчальному закладі. *Міжнародний науково-практичний журнал «Грайль науки»*. 2026. № 63. С. 784-787. DOI : <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.06.03.2026.088>
4. Oleksandra Ohrynychuk, Zoriana Onipko, Olena luzhanytsia, Liliia Golub. Incorporating contemporary technologies into higher education pedagogy: Exploring mastery and innovative implementation. *Multidisciplinary Reviews*. 2024. Vol. 7, P. 1-8. (Scopus). DOI : <https://doi.org/10.31893/multirev.2024spe014>
5. Четверик В. К., Веретюк Т. В. Generative artificial intelligence in language education: Adaptive approaches for learners. *Journal of Educational Technology*. 2024. Т. 19, № 2. С. 45-58. DOI : <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2023-70-45-57>

References:

1. Herasymova O. I. (2024). Generatyvnyi shtuchnyi intelekt u navchanni snozemnykh mov: novi mozhlyvosti ta ryzky [Generative Artificial Intelligence in Foreign Language Teaching: New Opportunities and Risks]. *Pedagogichni nauky*, № 3. S. 45-52 [in Ukrainian].
2. Іl'kiv A. V., Ivanyshyn H. Ya., Ohrynychuk O. P. (2025). Mozhlyvosti vykorystannia generatyvnoho SHI v protsesi navchannia inozemnoi movy v universytetskomu seredovyshchi [Possibilities of using generative AI in the process of teaching a foreign language in a university environment]. *Zakarpatski filologichni studii*, Vol. 3.(42). S. 131-135 DOI : <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2025.42.3.20> [in Ukrainian].
3. Ohrynychuk O. P. (2026). The growing role of generative AI in the process of learning Ukrainian as a foreign language in higher education institutions. [The growing role of generative AI in the process of teaching Ukrainian as a foreign language in higher education institutions]. *Grail of Science*, (63). S. 784-787 DOI : <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.06.03.2026.088> [in Ukrainian].
4. Ohrynychuk O., Onipko Z., luzhanytsia O., Golub L. (2024). Incorporating contemporary technologies into higher education pedagogy: Exploring mastery and innovative implementation. *Multidisciplinary Reviews*. Vol. 7. P. 1-8 DOI : <https://doi.org/10.31893/multirev.2024spe014> [in Brazil].
5. Chetveryk V. K., Veretiuk T. V. (2024). Generative artificial intelligence in language education: Adaptive approaches for learners. *Journal of Educational Technology*. Vol.19(2). P. 45-58 DOI : <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2023-70-45-57> [in Indonesia].

O. Ohrynychuk, H. Ivanyshyn. Application of generative artificial intelligence in teaching Ukrainian as a foreign language.

The article explores the prospects of using generative artificial intelligence (AI) in the process of teaching Ukrainian to foreign students. This technology opens up new opportunities for personalizing the educational process, creating interactive tasks, and developing language competence. A comparative analysis of classical teaching methods and innovative technological solutions is carried out, highlighting their advantages and potential risks.

Special attention is devoted to the issue of authenticity of teaching materials, the need to adapt content to students' level of preparation, and the importance of fostering intercultural communication. The paper provides examples of practical applications of AI: automated creation of dialogues, generation of reading texts, grammar and vocabulary exercises, as well as the use of chatbots to simulate real communicative situations.

An important aspect is the recognition that the technology can generate both correct and incorrect language constructions. Therefore, emphasis is placed on the necessity of students' critical thinking and pedagogical supervision by teachers. The use of AI should be considered not as a replacement for traditional methods, but as a complement that makes the learning process more flexible, interactive, and closer to a real language environment.

The conclusions state that generative artificial intelligence has significant potential in the field of teaching Ukrainian as a foreign language. Its effectiveness depends on methodological integration into curricula, adherence to ethical standards, and teachers' readiness to work with modern tools. Thus, the proper use of AI can become an important factor in shaping students' communicative and intercultural competence, opening new horizons for the development of language didactics.

Additionally, the integration of AI into the educational process enhances student motivation, expands opportunities for independent learning, and ensures an individualized approach to each learner. This creates favorable conditions for more effective acquisition of knowledge and the development of skills required in today's globalized world.

Keywords: *generative artificial intelligence, personalized learning, educational process, Ukrainian as a foreign language, university.*

Дата першого надходження рукопису до видання: 27.02.2026

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 04.03.2026

Дата публікації: 19.03.2026